

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1898.

Första Kammaren.

N:o 16.

Fredagen den 18 mars.

Kammaren sammantädde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll af följande lydelse:

År 1898 den 17 mars sammanträdde kamrarnes valmän för att jemlikt 71 och 73 §§ riksdagsordningen utse dels Riksdagens fullmäktige i riksbanken efter herrar J. W. Arnberg och H. R. Törneblad, hvilka voro i tur att afgå, dels suppleanter för samtliga fullmäktige i riksbanken; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit utsedde till

fullmäktige:

herr *Arnberg, Johan Wolter*, filosofie doktor, med 48 röster,

herr *Törneblad, Henrik Ragnar*, ledamot af Riksdagens Första Kammare, med 48 röster,

samt till **suppleanter** för tiden från valet till dess nytt val under år 1899 försiggått:

herr *Ugglå, Albert Axel*, major, med 48 röster,

herr *Horngrén, Hjalmar*, grosshandlare, med 47 röster,

herr *Lundh, Fredrik Magnus*, f. d. jernkramhandlare, med 46 röster.

Fr. von Strokirch.

Philip Klingspor.

P. Pehrson.

Axel Vilh. Ljungman.

År 1898 den 17 mars sammanträdde kamrarnes valmän för att jemlikt 71 och 73 §§ riksdagsordningen utse dels Riksdagens fullmäktige i riksgäldskontoret efter herrar F. A. Anderson, O. W. Odelberg och P. Samzelius, hvilka voro i tur att afgå, dels suppleanter för samtliga fullmäktige i riksgäldskontoret; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit utsedde till

ordförande:

herr *Anderson, Frans Albert*, ledamot af Riksdagens Första Kammare, med 48 röster,

öfrige fullmäktige:

herr *Odelberg, Oscar Wilhelm*, ledamot af Riksdagens Första Kammare, med 48 röster,

herr *Samzelius, Per*, f. d. ledamot af Riksdagens Första Kammare, med 48 röster,

samt till **suppleanter** för tiden från valet till dess nytt val under år 1899 försiggått:

herr *Lilliesköld, Erik Wilhelm*, kamrerare, med 48 röster,

herr *Ramstedt, Reinhold Victor*, f. d. ledamot af Riksdagens Andra Kammare, med 46 röster,

herr *Nyström, Carl*, ledamot af Riksdagens Första Kammare, med 46 röster,

sedan ordningen mellan de båda sistnämnde, hvilka erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Fr. von Strokirch.

Philip Klingspor.

P. Pehrson.

Axel Vilh. Ljungman.

Dessa protokoll lades till handlingarna; och skulle Riksdagens kanslideputerade genom utdrag af protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrifvelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen, dels ock till den paragraf, som derom borde i riksdagsbeslutet intagas.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 180, med delgifning af nämnda kammares

beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 14 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utredning i fråga om landets mera betydande vattenfall m. m., beslöt Första Kammarén hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 16 innevarande månad bordlagda utlåtanden n:is 43—45.

Herr *Philipson* afgaf en af honom m. fl. undertecknad motion, n:o 38, om anslag för åstadkommande af ett sanatorium i södra delen af Sverige.

Denna motion blef härefter föredragen och hänvisad till statsutskottet.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter kammarén åtskildes kl. 2,42 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 19 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 12 i denna månad.

Anmälades och bordlades:

statsutskottets memorial n:o 46, i anledning af Andra Kammarens återremiss af vissa punkter i utskottets utlåtande n:o 5 angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret;

bankoutskottets memorial n:o 6, angående ökadt anslag till riksbankens byggnad i Mariestad; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 47, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag i fråga om ersättning af allmänna medel åt vittnen, inkallade af häktade personer;

n:o 48, i anledning af väckt motion om ändring af 3 § utsökningslagen m. m.; och

n:o 49, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 55 och 56 §§ utsökningslagen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 39 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, medgifver, det aflöningen till bevakningsbefälhafvaren vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping för tiden från och med år 1899 bestämmes till 2,000 kronor såsom

lön och ålderstillägg med 300 kronor efter fem och ytterligare 200 efter tio år, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit att icke bifalla Kongl. Maj:ts framställning i ämnet.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 118;

Nej — 24.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 186, som upplästes och hvaraf inhentades, att omröstningen derstädes utfallit med 70 ja och 147 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 188 ja och 171 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 40 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att herr Wavrinskys m. fl. ifrågavarande motion icke af Riksdagen bifalles, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit att till underhåll af den internationella fredsbyrån i Bern för en gång bevilja ett anslag af 750 kronor att utgå under år 1899.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 131;

Nej — 14.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 187, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 69 ja och 151 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 200 ja och 165 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 41, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, må medgifva, att vid länsstyrelsen i Jemtlands län inrättas ytterligare en landskanslist- och en landskontoristtjänst, hvardera med en aflöning af 1,200 kronor, deraf 700 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, med rätt för innehafvarne af nämnda tjänster till ålderstillägg i likhet med öfriga landskanslister och landskontorister, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Kongl. Maj:ts framställning i ämnet icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 118;

Nej — 29.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 188, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 66 ja och 152 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 184 ja och 181 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 41, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, må medgifva, att i den för landtbruksstyrelsen fastställda stat må, i stället för nu upptagna aflöning för öfverdirektören och chefen, med bibehållande af nu gällande vilkor för aflönings åtnjutande, uppföras aflöning för generaldirektören och chefen med 9,000 kronor, deraf 6,200 kronor i lön och 2,800 kronor i tjänstgöringspenningar, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Kongl. Maj:ts förslag att i den för landtbruksstyrelsen fastställda stat, i stället för nu upptagen aflöning för öfverdirektören och chefen, uppföra aflöning för generaldirektören och chefen med 9,000 kronor, ej vunnit Riksdagens bifall.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 82;

Nej — 64.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 189, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 16 ja och 203 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 98 ja och 267 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 41, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, må medgifva, att i den för landtbruksstyrelsen fastställda stat må, i stället för nu upptagna aflöningar för fiskeriinspektören, två byråingenjörer och

sekreteraren, med bibehållande af nu gällande vilkor för aflöningars åtnjutande uppföras aflöningar för en hvar af fyra byråchefer med 6,400 kronor, deraf 4,400 kronor i lön, som efter fem år kan höjas med 600 kronor, och 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, medgifvit, att, med anledning af Kongl. Maj:ts förevarande framställning, de i nämnda stat nu upptagna aflöningar för fiskeriinspektören, två byråingenjörer och sekreteraren må, med bibehållande af nu gällande vilkor för aflöningarnas åtnjutande, höjas med 500 kronor för en hvar af dessa ledamöter, eller till 4,500 kronor, deraf 3,000 kronor lön, som efter fem år kan höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor, och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 55;

Nej — 90.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 190, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 13 ja och 208 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 68 ja och 298 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 41, punkten 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, må medgifva, att det i staten för landtbruksstyrelsen upptagna anslag å 5,000 kronor till extra biträden, vikariatsersättning och expenser förhöjes med 3,500 kronor eller till 8,500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit höja det i staten för landtbruksstyrelsen upptagna anslag

å 5,000 kronor till extra biträden, vikariatsersättning och expenser med 1,000 kronor eller till 6,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 67;

Nej — 79.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 191, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 20 ja och 198 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 87 ja och 277 nej, hvidan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottets i dess memorial n:o 41, punkten 5, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Första Kammaren, vill godkänna följande

Aflöningsstat

för patent- och registreringsverkets ordinarie personal att gälla från och med år 1899:

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa aflöning.	
	Kr.	Kr.	Kr.	
1 öfverdirektör	5,000	2,500	7,500	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor.
1 öfveringeniör	4,200	1,800	6,000	
1 öfveringeniör	4,200	1,800	6,000	
1 ledamot och sekreterare	3,000	1,500	4,500	} Lönen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
2 ledamöter och sekreterare	6,000	3,000	9,000	
1 registrator och arkivarie	1,800	1,200	3,000	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 byråingeniör	1,800	1,200	3,000	
5 byråingeniörer	9,000	6,000	15,000	} Lönen kan efter 5 år höjas med 100 kronor.
1 bokhållare	1,800	1,200	3,000	
1 förste vaktmästare	800	300	1,100	
1 vaktmästare	500	300	800	
2 vaktmästare	1,000	600	1,600	
Summa	--	—	63,500	

Anm. Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, lönen minskas med 150 kronor.

röstas

Ja;

Den, det ej vill, röstas

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, godkänt följande

Aflöningsstat

för patent- och registreringsverkets ordinarie personal att gälla från och med år 1899:

	Lön.	Tjenstgöringspennningar.	Summa aflöning.	
	Kr.	Kr.	Kr.	
1 öfverdirektör	5,000	2,000	7,000	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor.
1 öfveringeniör	3,700	1,800	5,500	
1 öfveringeniör	3,700	1,800	5,500	
1 ledamot och sekreterare	3,000	1,500	4,500	} Lönen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
2 ledamöter och sekreterare	6,000	3,000	9,000	
1 registrator och arkivarie	1,800	1,200	3,000	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 byråingeniör	1,800	1,200	3,000	
5 byråingeniörer	9,000	6,000	15,000	} Lönen kan efter 5 år höjas med 100 kronor.
1 bokhållare	1,800	1,200	3,000	
1 förste vaktmästare	800	300	1,100	} Lönen kan efter 5 år höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	500	300	800	
2 vaktmästare	1,000	600	1,600	
Summa	—	—	62,000	

Anm. Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, så länge denna förmån kvarstår, lönen minskas med 150 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 54;

Nej 92.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 192, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 49 ja och 169 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 103 ja och 261 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemligt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 41, punkten 6, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med bifall till herr Carlsons ifrågavarande motion, må, för utgifvande under sakkunnig ledning af en på svenska, engelska och franska språken affattad statistisk handbok öfver Sverige, dess näringar och samhällsförhållanden, under riksstatsens sjettem hufvudtitel anvisa ett extra anslag af 30,000 kronor att utgå med hälften, eller 15,000 kronor, under hvartdera af åren 1899 och 1900, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att herr Carlsons ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagen vidare åtgärd föranleda.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 100;

Nej — 41.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 193, som upplästes och hvaraf inhemtades att omröstningen derstädes utfallit med 106 ja och 110 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 206 ja och 151 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemligt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 42, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Kongl. Maj:ts förslag om uppförande i postverkets stat af aflöning för en

femte byråchef hos generalpoststyrelsen må vinna Riksdagens bifall, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Kongl. Maj:ts förslag om uppförande i postverkets stat af aflöning för en femte byråchef hos generalpoststyrelsen icke vunnit Riksdagens bifall.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 110;

Nej — 31.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 194, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 42 ja och 173 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 152 ja och 204 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet dess i memorial n:o 42, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att anslaget till gratifikationer m. m. åt tjenstemän och betjente må i postverkets stat höjas med 2,000 kronor till 9,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Kongl. Maj:ts förslag om höjning i anslaget till gratifikationer m. m.

at tjänstemän och betjente med 2,000 kronor icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 114;

Nej — 30.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 195, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 83 ja och 133 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 197 ja och 163 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 7 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att ifrågavarande motion icke skall af Riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Första Kammarens beslutit, det rubriken »Vexel» under § 8 i förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1894 skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Vexel, godkänd eller protesterad; lika med skuldebref.

Der vexel ställes att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, skall, oberoende af den stämpel, som i allmänhet är stadgad, vexeln, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlätes eller till godkännande eller betalning företes, förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och derutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå den lyder; dock att frihet från stämpel eger rum för vexel, som är dragen af bank eller bankir inom riket å bank eller bankir

å utländsk ort samt är betalbar endast i utlandet vid uppvisandet, äfvensom för vaxel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet.

Är vaxel utfärdad i flere exemplar, och har ett af dem blifvit med nyssnämnda särskilda stämpel försedt, vare de öfriga från sådan stämpel fria.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 70;

Nej — 76.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 196, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 102 ja och 118 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 172 ja och 194 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 14 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att tack- och barlastjern samt skrot skall åsättas en tullsats af 80 öre för 100 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren beslutit, att gällande tullfrihet för ifrågavarande artiklar skall bibehållas.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 89;

Nej — 58.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokolls-

utdrag, n:o 197, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 60 ja och 159 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 149 ja, och 217 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 16 och 18 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 43, i anledning af väckta motioner om löneförhöjning för Riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern m. m.

*Ifrågasatt
löneförhöjning för
justitieombuds-
mannen m. m.*

Herr Ljungberg: Vid innevarande riksdag hafva flera motioner blifvit väckta, åsyftande förbättring i justitieombudsmannens ställning. De hafva varit något olika till sina yrkanden, men alla hafva de haft ett gemensamt syfte: att åstadkomma större stabilitet i denna embetsmannabefattning. De hafva i följd af sin natur blifvit hänvisade dels till konstitutionsutskottet, dels till statsutskottet. Båda hafva ställt sig afböjande och ej velat tillstyrka någon förändring. Det är emellertid något egendomligt att läsa motiveringarna i de båda utskottens utlåtanden. Konstitutionsutskottet anser, att ingenting bör göras för att bereda justitieombudsmannen en längre tjenstetid, men man kan läaa mellan raderna, att utskottet icke haft något emot *förhöjd lön*. Statsutskottet åter säger, att det icke förefinnes något behof af högre lön, men framhåller på samma gång, att justitieombudsmannen icke har någon säkerhet för varaktigheten af sin anställning, och synes mena, att felet ligger deri. Det synes mig då, att, i öfverensstämmelse med § 47 i riksdagsordningen, dessa utskott mycket väl kunnat sammanträda, medelst deputerade från dem båda, då de helt visst, efter allsidig pröfning af de olika medlen för ett gemensamt syfte, kunnat förena sig om ett godt resultat. Det ena utskottet har velat söka hjälp på ett håll, det andra på ett annat; men båda hafva tyckt, att något bör göras, och så tycker nog också den stora allmänheten.

Svagast är statsutskottets utlåtande i hvad det afser frågan om pensionering. Statsutskottet åberopar gent emot de i två motioner framställda yrkandena om pensionering för justitieombudsmannen, att statsutskottet redan år 1810 i ett memorial beträffande löneförmåner för justitieombudsmannen anför, att justitieombudsmannen borde kunna återgå till sin förra embetsmannabefattning, och att då pension för honom såsom justitieombudsman ej behöfdes. Men utskottet har glömt att meddela, om detta yttrande föranledde till något Rikets Ständers beslut, hvilket det icke lär hafva gjort. Det anförda utskottsuttalandet gäller för öfrigt endast i afseende å en sådan justitieombudsman, som då han valdes innehade statstjenst. I fråga om en sådan justitieombudsman, som, då han emottog befattningen, ej

*Ifrågasatt
löneförhöj-
ning för ju-
stitieombud-
mannen m. m.*

(Forts.)

innehade statstjenst, tröstar sig utskottet med, att Riksdagen nog icke skulle tveka att bereda en sådan pension. Men kan man väl föreställa sig, att en skicklig jurist ofta skall vilja åtaga sig en befattning utan större säkerhet för framtiden? Vågar en ung man, t. ex. en vice häradshöfding, hvilken såsom skicklig jurist blifvit vald till justitieombudsman, öfverlemnna sig åt det utan tvifvel fäfänga hoppet, att, om han efter ett eller ett par år skulle blifva skild från sin befattning, Riksdagen skulle vara villig att gifva honom pension för hans hela lifstid? Derpå kan han väl icke förlita sig. Således är äfven detta senare skäl, hvarmed utskottet velat affärda mitt förslag, allt för svagt.

Då jag ansett och fortfarande anser, att det är alldeles nödvändigt att på ett eller annat sätt — nu hafva vi då ändtligen att göra blott med penningefrågan — förbättra justitieombudsmannens ställning såväl med afseende å lön som i fråga om pensionsrätt, tillåter jag mig att yrka bifall till hvad jag i min motion föreslagit samt afslag å utskottets hemställan.

Herr Tamm: Det kan ju icke nekas, att det syftemål, som de ärade motionärerna i detta fall sökt vinna, är mycket beaktansvärdt, nemligen att kunna åstadkomma något mera stabilitet, än som, efter hvad erfarenheten visat, på sista tiden varit för handen i fråga om justitieombudsmannaplatsen. Men utskottet har varit tveksamt, huruvida de af motionärerna anvisade utvägarne skulle leda till målet.

Beträffande pensionsfrågan är det nog icke fullt så, som den föregående talaren sade, att Riksdagen icke derom uttalat sig, och att bestämmelser derom saknas. Då det väl kan sägas vara regeln, att till justitieombudsmän väljas personer, som innehafva ordinarié platser i statens tjenst, synes mig den anordning, hvarom bestämmelse finnes i § 23 af riksgäldskontorets reglemente, vara synnerligen god och ovilkorligen skola tjena justitieombudsmännen som stöd gent emot risken att vid de årliga omvalen få lemna denna sin plats. Detta, att justitieombudsmannen fortfarande är berättigad att bibehålla innehafd tjenst på rikets stat och därför äfven ega rätt till med denna tjenst följande pension, synes mig vara en mycket god anordning, i händelse de komma att dit återgå eller lemna justitieombudsmansplatsen utan att befordras vidare. Jag kan icke se annat, än att beträffande pensionsfrågan det är så väl ordnadt, som det kan vara.

Deremot är ju onekligen sant, att den andra sidan af saken är högeligen egnad att påkalla Riksdagens uppmärksamhet. Herr Reuterswärd och äfven öfriga motionärer önska att genom höjande af lönen för justitieombudsmannen göra justitieombudsmansbefattningen något mera stabil. Hvarken jag eller mina kamrater i utskottet kunde finna, att den förhöjning, som föreslagits, till 10- eller 12,000 kronor, skulle vara en tillräckligt återhållande kraft för att,

derest en sådan befattning som ett justitierådsembete skulle bjudas, hålla en justitieombudsman kvar på justitieombudsmansplatsen. Det fattas denna plats den stadga, som tillkommer ledamotskap af högsta domstolen. En ledamot af högsta domstolen sitter fast på sin plats, och denna är ju för öfrigt en bland de allra högsta och mest aktade embetsmannaplatsen i Sverige. Jag finner det för min del äfven vara tvifvelaktigt, om det skulle vara rätt att gifva en annan tjänsteman på det juridiska området högre lön, än som består de personer, som inom Sverige hafva det högsta juridiska uppdraget, nemligen ledamöterna af högsta domstolen. Denna är väl också en institution, om hvilken vi alla mena, att den bör få rekryteras hvarifrån den bäst kan, vore det än från justitieombudsmansplatsen. Dessutom vågar jag för min del påstå, att, om Riksdagen verkligen vill, att det skall gifvas stadga åt denna plats, realiserandet häraf beror mycket på Riksdagen själf. Det beror på Riksdagen att gifva den förtroendeman, som af densamma valts, den fasta ställning, som stadigt förtroende medför. Det gäller då för Riksdagens ledamöter att vid dessa val icke låta sig ledas af vare sig politiska vindfläktar eller några nycker. Om sådant förekommer, skall justitieombudsmannainstitutionen säkerligen neddragas vida mera, än genom att justitieombudsmansplatsens innehafvare flyttas till en af rikets högst betrodda platser, till en plats inom högsta domstolen. Då motionärerna nu icke heller velat hålla före, att lönen i och för sig är för lågt beräknad, har utskottet icke kunnat annat än ställa sig på den ståndpunkt, det gjort, och yrka afslag på motionerna, till hvilken hemställan jag, herr greffe och talman, anhåller om bifall.

*Ifrågasatt
löneförhöjning för ju-
stitieombuds-
mannen.*

*m. m.
(Forts.)*

Herr Alin: Trots den siste ärade talarens försvar för hvad statsutskottet i förevarande fråga anfört, kan jag icke annat än finna utskottets skäl vara temligen svaga. Då utskottet yttrat, att det »icke funnit sig öfvertygadt derom, att endast genom en förhöjning af justitieombudsmannens aflöning det af motionärerna afsedda ändamålet skulle vinnas», kan detta visst medgifvas. Men det är icke sagt, att, därför att man har den öfvertygelsen, det är skäl att afslå förslag om nämnda åtgärd. Det är möjligt, att man genom denna åtgärd skulle kunna vinna ändamålet i så hög grad, som man kan tänka sig kunna vinna det. Jag frågar mig: hvilken annan åtgärd än den här ifrågasatta är det, som statsutskottet tänkt sig kunna vidtagas för vinnande af det nu ifrågavarande syftet? Jag tror icke, att statsutskottet tänkt sig möjligheten af, att Riksdagen t. ex. skulle vilja göra en sådan ändring i bestämmelsen om tiden för justitieombudsmansval, att justitieombudsmannen skulle väljas för lifstid eller för en tid af nio år eller dylikt. Hvad man möjligen skulle kunna tänka sig, är något, som varit föreslaget här och kammaren nyss förkastat, eller att justitieombudsmannen skulle väljas för något längre tid än den nu stadgade, enligt förslaget för tre år. Man uppnår alls icke ändamålet, man skulle derigenom

*Ifrågasatt
löneförhöj-
ning för ju-
sticieombuds-
mannen
m. m.
(Forts.)*

i endast synnerligen ringa mån hafva närmat sig det mål, som man vill vinna. Återstår då, såvidt jag begriper, icke någon annan utväg att anlita än den, som motionärerna här anvisat, nemligen att dels förbättra lönen, dels genom bestämmelse om pensionsrätt bereda justicieombudsmannen den tryggade ställning, sådan medför. Det synes, som om hans ställning är sådan, att det med skäl kunde sättas i fråga, att han åtminstone skulle hafva lika stor lön som ett justitieråd, och jag anser till och med skäl förefinnas för hvad en af motionärerna föreslagit, att han borde hafva lika mycket som ett konsultativt statsråd. Det bör icke kunna och kan icke med skäl häremot anföras, att högsta domstolen bör få rekryteras äfven från justicieombudsmansplatsen. Mycket, mycket gerna, men man bör icke hafva lönen stäld på sådant sätt, att det är en särskild lockelse för justicieombudsmannen att öfvergå till en justitierådsplats. Jag medgifver, att, sedan de förevarande motionerna väcktes, hela saken kommit i en mycket ogynsamare ställning, än hvori den befann sig under motionstiden, i det att nemligen genom det sista justicieombudsmansvalet Riksdagen sjelf vidtagit en åtgärd, hvarigenom den bidragit att rubba kontinuiteten. Men det synes mig ändå, som om den maning, som den siste ärade talaren gaf Riksdagen uti ifrågavarande afseende, icke skulle vara så alldeles nödig. Ty ser man på det sätt, hvarpå Riksdagen utöfvat rätten att tillsätta justicieombudsman, sedan justicieombudsmansambetet inrättades, kan man icke säga annat, än att Riksdagen i allmänhet utöfvat denna rätt med grannlagenhet. Åtminstone kan man icke anmärka mot Riksdagen, att den gifvit anledning till det förhållande, som föranledt motionerna, nemligen de sex ombyten, som föregått det sista.

Jag ber vidare att med afseende å innehållet i de väckta motionerna få påpeka, att det är en sak, som med afseende på nyss berörda förhållanden förtjenar särskildt beaktande. Det är, hvad en af motionärerna föreslagit rörande bestämmelse om ett visst pensionsbelopp för justicieombudsman, som, utan att officiell anmärkning blifvit gjord mot hans embetsförvaltning, från justicieombudsmansbefattningen skiljes. Hade man en sådan bestämmelse, skulle det utan tvifvel bidraga att hos justicieombudsmannen bereda känsla af trygghet och derigenom bidraga till vinnande af det mål, som man med nu ifrågavarande åtgärder vill vinna.

Då det synes mig, som om man för att vinna någonting i nu ifrågavarande fall bör kombinera löneförhöjningsfrågan med pensionsfrågan, och jag icke kan finna, att formuleringen af det förslag i sistnämnda afseende, som här är framställt, det om pensionsrätt för den händelse en justicieombudsman aflägsnas genom votering, utan att officiell anmärkning blifvit gjord, är sådan, att det utan vidare kan antagas — ty jag tänker mig, att bestämmelsen bör gifvas med tanke på att justicieombudsmannen i allmänhet är innehafvare af ordinarie statstjänst, i hvilken han efter afskiljandet från justicie-

ombudsmansbefattningen får uppbära lön, och att beloppet med hänsyn dertill bör bestämmas — har jag nu svårt att framställa något yrkande på kombineradt bifall till höjning af lönen och till pension, utan skulle jag anse det riktigast, att, då statsutskottets utredning är så svag och otillräcklig som den är, utlåandet till utskottet återförvisas, hvarpå jag tillåter mig att anhålla om proposition.

*Ifrågasatt
löneförhöjning för ju-
stitieombuds-
mannen
m. m.
(Forts.)*

Herr Säve: Jag har förut, då fråga om förlängning af justitieombudsmannens funktionstid förelåg i kammaren, temligen utförligt uttalat mig beträffande justitieombudsmannaembetets ställning och skall nu därför fatta mig helt kort. Hvad som, trots den utgång frågan vid förra behandlingen erhöll, dock, enligt min öfvertygelse, är en allmän uppfattning, det är, att det ländertill fördel för institutionen, att så stark stabilitet som möjligt beredes densamma. Denna stabilitet kan man ju tänka sig vinnas på två sätt, dels derigenom, att man söker trygga justitieombudsmannens ställning gent emot Riksdagen, och dels så, att man söker trygga Riksdagen mot den faran, att justitieombudsmannen lockas att lemna sin plats för utsigten att komma till en tryggare befattning med högre aflöning. Hvad första synpunkten beträffar, visade sig Första Kammaren ej vilja beakta den. Då återstår för mig, som vill sjelfva saken, nemligen vinnande af stabilitet, att lägga min röst för det förslag, som kan göras i akt och mening att åtminstone vinna det andra syftet. Det gläder mig emellertid att finna, att statsutskottet har omfattat samma åsigt, som jag framstälde förra gången, nemligen att åstadkommande af större varaktighet i tjänstens utöfning och trygghet för justitieombudsmannen att icke alltför snart blifva skild från sin befattning är den synpunkt, från hvilken man först och främst bör se saken. Alldeles uppenbart är, att, om Riksdagen höjer lönen för justitieombudsmannen till 10- eller 12,000 kronor, detta på intet sätt tryggar honom mot att inom kort tid blifva från sin befattning skild. Det är alldeles påtagligt, att, om den förre justitieombudsmannen haft 10- eller 12,000 kronor i lön, hans återval därför ej varit mera betryggadt, liksom att den nuvarande justitieombudsmannen ej är mera tryggad mot att bli skild från sin befattning vid nästa val, om hans lön uppgår till 10- à 12,000 kronor. Men, som sagdt, om man vill vinna något mera af stadga, än som nu finnes, är ej annat att göra, såsom saken nu står, än att söka arbeta för att justitieombudsmannens lön höjes. Klart är, att de kvalifikationer, innehafvaren af justitieombudsmansbefattningen måste förutsättas ega, äro så stora, att en lön för honom af 8,000 kronor är relativt svag.

En svårighet vill jag ej förbise, att med frågan om löneförhöjning för justitieombudsmannen sammanbindes frågan om löneförhöjning för justitiekanslern. Det har, såvidt jag vet, aldrig uttalats någon allmän uppfattning, att justitiekanslerns lön behöfver höjas. Öch om man ser på innehafvarne af detta embete från och med år

*Ifrågasatt
lönesförhöj-
ning för ju-
stitieombuds-
mannen
m. m.
(Forts.)*

1867 — jag utgår derifrån, eftersom det var det året, nya riksdagsordningen började tillämpas — finner man, att ombyte af justitiekansler under tiden derefter skett ytterst sällan. Endast tre justitiekanslersombyten hafva förekommit derunder, då deremot icke mindre än tio justitieombudsmansombyten egt rum under samma tid. Då man emellertid gifvit den tolkning åt grundlagens bestämmelse, att justitieombudsmannen skall i alla afseenden anses lika med justitiekanslern, att dessa båda embetsmän äfven skola hafva samma lön, hvilken tolkning jag för min del icke tror fullt frångå ur grundlagen, men vid hvilken Riksdagen sannolikt vill fasthålla, helst som den redan tillämpat densamma i praxis, skall jag låta mina betänkligheter mot en höjning af justitiekanslerns lön fara, och detta så mycket hellre, som jag väl vet, att de kvalifikationer, som justitiekanslern bör ega såsom kronjurist, böra vara minst lika stora som de, som förutsättas hos justitieombudsmannen.

Herr Alin framstälde yrkande på återremiss; och då det synes mig, som om derigenom skulle vinnas, att frågan i dess helhet blefve tagen i ytterligare, grundligare ompröfning och särskildt det viktiga spörsmålet om justitieombudsmannens pensionering, skall jag be att få förena mig med honom i hans yrkande.

Herr Reuterswärd: Det märkligaste med afseende å det knapphändiga betänkande, som statsutskottet i denna fråga aflåtit, är verkligen, att af statsutskottets 24 ledamöter ingen enda ansett det löna mödan att reservera sig eller ens låta anteckna, att han varit frånvarande vid ärendets behandling i utskottet. Det förvånar mig, att utskottet i dess helhet kunnat tycka, att allting är väl bestäldt beträffande justitieombudsmannabefattningen, som det nu är. Jag har en fullständigt olika uppfattning. Jag anser, att denna Riksdagens viktigaste och högsta förtroendepost är af så stor betydelse, att det åtminstone icke bort vara af sparsamhetsskal, som statsutskottet afstyrkt motionerna. Jag behöfver icke närmare utveckla, huru viktigt jag anser det vara att hafva en justitieombudsman, som icke allenast eger alla de kvalifikationer, som fordras för en så viktig plats, utan också har en sådan samhällsställning och, så att säga, öfverlägsenhet, att alla våra domstolar, som äro underkastade hans inspektioner, hysa för honom fullt förtroende. Är det nu så, att institutionen anses så obetydlig, att det knappt är värdt att tala om den, tag då bort den! Ty ej kan jag se, att den är till någon nytta, om den skall uppehållas af än den ene, än den andre, som anmäler sig. På detta sätt hinner ingen justitieombudsman komma in i de vanliga göromålen, långt mindre att göra några djupgående undersökningar, huru lagar och författningar tillämpas vid våra domstolar. Det hinner ingen på en kort tid. En person behöfver vara årtal på denna plats för att kunna göra någon betydande nytta.

Jag medgifver, att denna fråga kommit i ett annat läge, sedan jag väckte min motion. Kamrarne tyckas vilja roa sig med

att surprenera hvarandra genom att i sista stund föreslå en person till befattningens erhållande. Så står man då lika mot lika, kammare mot kammare, och det blir lotten, som får afgöra. Ja, jag får säga, att det varit för mig ytterst motbjudande att erfara, att man på det sättet behandlat höga och viktiga embeten. Det har varit så motbjudande för mig, att jag icke kan beskrifva det.

*Ifrågasatt
löneförhöj-
ning för ju-
stitieombuds-
mannen
m. m.
(Forts.)*

Som jag antydtt, har jag icke mycket hopp om framgång i hvad jag föreslagit. Jag har velat sätta lönen så högt, att åtminstone i ekonomiskt afseende en justitieombudsman icke skulle hafva behof att få det bättre. Justitieombudsmannens nuvarande sociala ställning är lika med justitiekanslerns och kommer näst efter statsråds och justitieråds. Emellertid har redan tidigare blifvit ifrågasatt, om justitieombudsmannens lön borde höjas. Nu har jag velat, att frågan skulle blifva ytterligare pröfvad, och att möjligtvis af min motion skulle dragas en slutsats, som ginge i den riktning, att åtminstone något ansåges böra göras för att afböja ett ondt. Jag anser, att förhållandet, sådant det på senare åren blifvit, är ett verkligt ondt, som jag trodde, att Riksdagen skulle med mera intresse vilja bekämpa. Jag vet mycket väl, att enskildes motioner i allmänhet icke hafva mycken klang inom statsutskottet, men i en fråga som denna kan det då aldrig blifva tal om att afvakta en kongl. proposition, emedan Kongl. Maj:t icke har med denna sak att skaffa, utan Riksdagen allena; och då, äfven om statsutskottet komne på bättre tankar, det i allt fall icke har motionsrätt, kan icke heller på den vägen förevarande fråga framkomma till Riksdagen. Den kan framläggas för Riksdagen allenast genom enskild motion, och därför tillät jag mig väcka en sådan.

Till sist får jag förklara, att jag icke har något emot att instämma med dem, som yrkat återremiss.

Friherre von Otter: Den ärade talaren på upsalabanken yttrade, att utskottets motivering för dess förslag vore svag och otillräcklig. Han hänförde detta sitt yttrande till de ord i utskottets utlåtande, hvari uttalas, att ensamt en löneförhöjning icke vore tillräcklig för att råda bot i detta hänseende, och han frågade jemväl, hvad utskottet tänkt sig derjemte böra göras, då en löneförhöjning ensam icke hjälper. Dervid har utskottet naturligtvis tänkt sig, att det är nödvändigt att göra justitieombudsmannens plats mera fast, än hvad den för närvarande är; och då utskottet icke utredt detta närmare, så berodde det derpå, att Riksdagen kort förut afslagit de framställningar, som gjorts i syfte att bereda justitieombudsmannen en tryggare ställning.

Emellertid måste frågan om justitieombudsmannens löneförmåner betraktas från två synpunkter. Den ena är den, huruvida de löneförmåner, som nu äro anvisade åt honom, äro tillräckliga för att åt platsen kunna förvärfva sådana krafter, som på den platsen böra finnas, sådana, åt hvilka Riksdagen kan önska att anförtro sin

*I/rågasatt
löneförhöj-
ning för ju-
stiteiombuds-
mannen
m. m.*

(Forts.)

högsta ombudsmansbefattning. För min del får jag säga, att 8,000 kronor äro en mycket ringa aflöning för att nå detta ändamål. Men då det icke visat sig, att dugande män icke kunnat erhållas för den aflöning, som nu är anvisad, och någon framställning icke gjorts att af sådant skäl höja lönen, så har ju utskottet icke haft anledning att upptaga frågan.

Hvad sedan beträffar den andra synpunkten, höjandet af lönen för att få behålla justitieombudsmannen längre tid, så är ju denna fråga redan omständligt behandlad, och för min enskilda del kan jag nästan säga, att äfven om justitieombudsmannen skulle få en aflöning af 12,000 kronor, skulle det icke finnas många, som, om det erbjödes dem att inträda i högsta domstolen, icke skulle, oaktadt den höga lönen, afgå från justitieombudsmansbefattningen.

Hvad beträffar yrkandet om återremiss, tror jag mig kunna säga, att inom utskottet icke finnes någon fallenhet för att gå dem af herrarne till mötes, som derpå yrkat, och anhåller därför om bifall till utskottets hemställan.

Herr Alin: I anledning af den siste talarens yttrande ber jag att korteligen få säga, att det icke blott gäller att till denna plats förvärfva dugande män, utan äfven att få behålla dugande män, och att det nog är godt och väl att till platsen förvärfva dugande män, men icke lika godt och väl att förlora dem inom ett eller par år. Det kan icke bestridas, att den omständigheten, att lönen höjes och pensionsrätt beredes, särskildt för det fall, att justitieombudsmannen utan skäl aflägsnas, måste bidraga till att trygga kontinuiteten och förläna platsens innehafvare den säkerhet och den ställning, som det är nödigt att bereda honom. Och att detta mål skulle kunna på verksamt sätt vinnas genom utsträckning af den tid, för hvilken justitieombudsmannen väljes, tror jag icke på, och det tror jag icke heller, att någon af herrarne tänker sig.

Hvad angår statsutskottets ställning till saken i händelse af återremiss, så antager jag, att statsutskottet i sådan händelse vill tillmötesgå kammaren med afseende å den utredning, som kammaren i följd af ett sådant beslut måste anses önska.

Herr Ljungberg: Jag ber att få förena mig med de talare, som yrkat återremiss.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jemlikt de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare derpå, att utlåtandet skulle visas åter till utskottet; och förklarades den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 16 och 18 innevarande mars bordlagda utlåtanden:

n:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition i fråga om villkoren för tillgodonjutande af Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägsaktiebolag beviljade löneförmåner, och

n:o 45, angående pensionsrätt för husdrängen vid Riksdagens hus m. m.,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 15 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 43, i anledning af väckt motion om rätt för enskild part att mot embetsmän anhängiggöra talan för fel i embetet, och

n:o 44, i anledning af väckt motion angående ändring af förordningen om biskopsval den 30 maj 1759,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 15 och 16 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 45, i anledning af väckt motion om ändringar i §§ 6 och 9 af lagen om tillsättning af presterliga tjenster.

*Angående
ändrade be-
stämmelser
om transport-
sökande till
presterliga
tjenster.*

Herr Fehrman: Utskottet har, såsom kammaren finner, afstyrkt den föreliggande motionen. Det oaktadt har utskottet i sin motivering yttrat sig ganska välvilligt, och jag skall också be att få uttala mina sympatier för motionens syfte. Motionären har satt sig till uppgift att i någon mån stäffa kyrkoherdarnes transportsökande från det ena pastoratet till det andra; och jag kan för min del icke finna annat, än att det syftet är både riktigt och af behovet i ganska hög grad påkalladt. Naturligtvis vill jag icke påstå, att ett sådant transportsökande under alla omständigheter är oberättigadt, och det har ej heller ifrågasatts att helt och hållet förbjuda det; men nog förmenar jag att det vore ganska väl, om det kunde blifva i någon mån inskränkt. Det är icke alltför ovanligt att se kyrkoherdeförslag, der alla tre platserna upptagas af förutvarande kyrkoherdar, och jag tror, att det finnes kyrkoherdar, som stått på kyrkoherdeförslag två, tre eller måhända flera gånger, efter det de vunnit befordran till sitt första pastorat (och lika många gånger fått de nya platser, de sökt). Jag kan för min del icke finna annat, än att detta är rent af förgälsäckande, att jag icke må tala om den orättvisa, som vederfares det obefordrade presterskapet derigenom, att de befordrade ha så svårt att låta sig nöja. Motionären har utan tvifvel rätt, då han i motionen säger: »i en förgången tid var ett dylikt sökande ej väl anskrifvet, och det torde ej heller nu stå högt i kurs». Från uråldriga tider har ju förhållandet mellan en kyrkoherde och hans församling ansetts vara af en mycket intim

*Angående
ändrade be-
stämmeiser
om transport-
sökande till
presterliga
tjenster.*

(Forts.)

natur, så intim, att förbindelsen icke utan allra högsta nödfall borde brytas, och vår nu gällande lag har ju också gifvit sitt erkännande åt en sådan åskådning genom förbudet för kyrkoherde att på grund af egen ansökan uppföras på förslag till presterlig tjänst, derest han icke vid ansökningstidens slut under minst tre år, räknadt från tillträdet, innehaft den kyrkoherdetjänst, hvartill han senast blef befordrad. Det kan omöjligen, såsom motionären också påpekar, vara till gagn för församlingslivet, att kyrkoherden ständigt umgås med planer och försök att få utbyta sin nuvarande kyrkoherdetjänst mot en annan, ja, det ligger i sakens natur, att intresset för och kraften i hans verksamhet måste förlamas, då han ständigt har nya befordringar i kikaren. När utskottet, som ändå erkänner sig vara med motionären i många stycken enigt, ändå icke finner sig kunna tillstyrka bifall till motionen, så säger utskottet bland annat: »ofta torde det vara fallet, att, på grund af motsatser i lynne och tänkesätt emellan å ena sidan kyrkoherden i en församling och å andra sidan dess medlemmar, det icke blott för den förre personligen är önskvärdt att blifva förflyttad till ett annat arbetsfält, der hans verksamhet kan blifva mera fruktbringande, utan äfven ur kyrkans synpunkt af vigt, att han ersättes af en med afseende på för handen varande förhållanden mera lämplig kraft». Utskottet talar om »motsatser i lynne och tänkesätt». Då utskottet icke sjelf närmare utvecklat, hvad utskottet dervid tänker sig, är det ju icke godt att veta, hvad utskottet särskildt åsyftat. Men jag tror likväl, att man lätt kan utaf sådant göra alltför mycket. Det kan yppa sig motsatser mellan kyrkoherden och hans församling till följd af olika lynnen, och af denna orsak kunna uppstå konflikter, som hafva med sig obehag för både ena och andra parten. Om dessa motsatser och dermed följande konflikter äro framkallade af församlingen, så att det är församlingen, som bär skulden derför, så kan jag icke se annat, än att kyrkoherden får göra såsom andra menniskor: öfva sig i tålmod. Är det åter kyrkoherden, som framkallat konflikterna, så får han väl se till att af skadan blifva vis. Intetdera är för honom giltigt skäl att strax rymma fältet. Hvad vidare angår motsatser i tänkesätt, så kan det ju måhända t. ex. inträffa, att en kyrkligt sinnad kyrkoherde finner separatistiska tendenser intränga och göra sig gällande i församlingen. Detta är ju en motsats i tänkesätt; men jag kan icke finna, att häri ligger en anledning för kyrkoherden att genast söka sig bort till en annan församling. Tvärtom menar jag, att han i ett sådant förhållande borde se en uppgift föreligga att söka tjena till det bästa en sådan församling, som är kommen på villospår. Att gifva denna separatistiska församling en likasinnad kyrkoherde för att undanrödja motsatserna i tänkesätt, det vore ingalunda att gifva församlingen, såsom utskottet säger, »en med afseende på förhandenvarande förhållanden mera lämplig kraft». Utskottet säger vidare: »För öfrigt får man, enligt utskottets åsigt, icke allt för mycket skjuta åt sidan det anspråk på möjlighet att

efter en sträfsam verksamhet under måhända brydsamma ekonomiska förhållanden komma till en i detta afseende förbättrad ställning, som afven hvad angår kyrkoherdarne måste anses berättigad.» Det är utan tvifvel sant, att ekonomiska förhållanden i många fall kunna innebära ett giltigt motiv för transportsökande. Det kan icke nekas, och jag vill icke heller göra det. Men jag kan å andra sidan icke dölja för mig, att de ekonomiska omständigheterna ganska ofta obefogadt åberopas, i det att en kyrkoherde söker transport under förevändning af ekonomiskt tvång, ehuru ett sådant tvång i sjelfva verket ej föreligger. Jag vet en kyrkoherde i Göteborgs stift — det stift, som jag tillhör — som i många, många år, öfver tjugu, satt i ett af stiftets svagast aflönade pastorat och under tiden fick en barnskara på 12 å 13. Vid hans död var affärsställningen visserligen icke god, jag säger icke det, men den var ändå bättre, än hvad den är för många kyrkoherdar, hvilka sitta i pastorat, som gifva 3, 4 å 5 gånger så mycket som den summa, med hvilken han i tjugu år fick låta sig nöja. Men der var förnöjsamhet och der var god hushållning i familjen.

»Utskottet tror», säger det vidare, »att den nu gällande bestämmelsen, att kyrkoherde icke kan uppföras på förslag till annan presterlig befattning, förrän han under minst tre år innehaft sin kyrkoherdetjänst, är väl afvägd». Ja, det kan ju vara en smaksak till en viss grad, om man sätter denna siffra, såsom nu gällande lag, till tre år eller, såsom reservanten, till fem år eller, såsom motionären, till sju år; det kan ju, som sagdt, till en viss grad vara en smaksak, men jag tycker ändock, att man måste medgifva, att de tre år, som vår nu gällande lag bestämmer, äro ett minimum, som just icke mycket betyder. Om en kyrkoherde har haft sitt pastorat i tre år och dessa tre åren äro lyckligt och väl tilländagångna, och han då strax är färdig att söka transport, icke kan man då säga, att detta gör ett godt intryck. Jag tror icke, att han skulle förlora på, att lagen bunde honom något längre vid platsen, på det han skulle få mera tid att i lugn betänka saken en och två gånger, innan han söker transport.

Motionären hemställer vidare, att en kyrkoherde, som fyllt 63 lefnadsår, ej må på grund af egen ansökan uppföras på förslag till presterlig tjänst. Utskottet erinrar dervid, att en kyrkoherde vid 63 års ålder kan, ehuru utskottet erkänner att det är ett undantagsfall, hafva sin obrutna kraft i behåll. Ja, det kan hända, att han har sina krafter obrutna i behåll, men det är icke detsamma som att hafva förmåga att sätta sig in i helt och hållet nya förhållanden, såsom en kyrkoherde naturligtvis måste göra, om han vinner transport. Om en kyrkoherde på sitt gamla verksamhetsområde, der han redan är förtrogen med förhållandena och bekant med personerna i församlingen, ännu kan efter uppnådda 63 år arbeta med obrutna krafter, så följer deraf icke, att han också skulle kunna med lika oförminskade krafter arbeta, om han förflyttas till ett nytt ställe, der han får använda icke så litet af sin kraft på att göra sig hemmastadd med de nya förhållanden, som der möta honom. Ett korrektiv mot

*Angående
ändrade be-
stämmelser
om transport-
sökande till
presterliga
tjänster.
(Forts.)*

*Angående
ändrade be-
stämmler
om transport-
sökande till
presterliga
tjänster.*

(Forts.)

detta ligger icke, såsom utskottet förmenar, deri, att domkapitlet har rättighet och äfven skyldighet att från förslag utesluta prestman, som på grund af hög ålder icke anses lämpad för den tjänst, hvarom fråga är. Domkapitlet kan naturligtvis icke, då förslaget upprättas, taga hänsyn till något annat än ifrågavarande kyrkoherdes arbetskraft, sådan den befinner vara den stund, då förslaget upprättas. Men domkapitlet kan icke veta, huru snart denna obrutna arbetskraft brytes just till följd af förflyttningen.

I de afseenden sålunda, i hvilka jag nu haft äran beröra motionen, kan jag icke annat än instämma i motionärens syfte. Hvad återigen beträffar andra momentet i motionen, om ett tillägg till § 9 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster, så innefattar det en nyhet, på hvilken jag, åtminstone för närvarande, icke vågar inlåta mig, och i afseende på hvilken jag är mera enig med utskottet.

Jag önskar sålunda, på grund af hvad jag sagt, framgång åt motionen. Men om det icke är någon annan, som vill framställa något yrkande om bifall till densamma, så vill jag icke heller göra det, utan nöjer mig med att hafva fått till protokollet uttala mina tankar.

Herr Sörensson: Ehuru jag icke i alla stycken kan dela motionärens uppfattning, anser jag dock, att denna motion är ganska beaktansvärd, särskildt hvad den första punkten beträffar. Det är egentligen tre önskemål, som motionären framställer, det ena, att tiden, efter hvilken en kyrkoherde har rätt att söka nytt pastorat, måtte förlängas, det andra, att åldersgränsen för sökande af nytt pastorat måtte bestämmas till 63 år, och det tredje rörande klassifikation af pastoraten till främjande af djupare teologisk lärdom. Det är den första punkten, för hvilken jag särskildt hyser sympatier. Det kan enligt mitt förmenande icke vara till fromma hvarken för församlingen eller presterskapet, att presferna ofta byta om pastorat. Det är nemligen ett egendomligt förhållande med oss prester och våra församlingar. Det inflytande, som vi möjligen kunna utöfva, beror till en mycket stor och väsentlig del på det personliga förhållande, hvori vi stå till våra församlingar. Är det godt, så kunna vi uträtta något; men är det dåligt, så kunna vi uträtta mycket litet utöfver de löpande expeditionsgöromålen. Det kan ju mycket lätt komma en fnurra på tråden mellan en prest och den församling, hvars kyrkoherde han är. Men jag håller före, att detta får icke hafva en sådan afgörande betydelse, att han genast tänker på att flytta. Genom en närmare bekantskap mellan presten och församlingen böra ojemligheterna kunna utjemmas. Skall presten kunna uträtta något, så måste han känna sin församling på alla områden. Skall han kunna uträtta något på det rent kyrkliga området, så måste det ske genom det personliga umgänget, och likaså på skolans område. Han måste i allt sätta sig in i de olika förhållanden, som ega rum inom församlingen. Men sådant kan icke ske hastigt, utan

dertill behöfves tid. Jag anser således, att det från församlingens synpunkt är bra, om presten stannar qvar något längre än tre år, innan han kan söka något nytt pastorat. Jag anser också, att det för kyrkoherden sjelf är bättre, att han får stanna något längre. Ty utan tvifvel stärkes hans anseende inom församlingen, i fall man får lära känna honom såsom en välvillig, rättänkande och om församlingens både andliga och lekamliga väl sig värdande man. Det kan nog inträffa, att, när en prest genast är färdig att söka nytt pastorat, detta beror på några små misshälligheter mellan honom och församlingen. Men oftast är skälet en sträfvan efter lönetillökning. Erfarenheten visar icke, att prester söka mindre pastorat, utan oftast större, för att få högre inkomster. Derför får det lätt utseendet af att vara endast sträfvan efter lönetillökning, som föranleder transportsökandet. Jag vill nu icke helt och hållet bryta stafven öfver en sådan önskan. Ty det kan ju finnas förhållanden, som göra den nödvändig. Men jag anser, att det icke bör ske utan i allra yttersta nödfall. Genom detta beständiga transportsökande komma de äldre komministrarne och äldre obefordrade adjunkterna att sitta emellan. Det gestaltar sig nemligen ofta så, att på förslaget uppföras tre kyrkoherdar: de äro de äldste och hafva de största meriterna. Men får så församlingen veta, att mellan dessa kyrkoherdar och deras församlingar icke rådt ett godt förhållande — och sådant tager man nog reda på i våra dagar — så kallar den en fjerde man, alldeles enhälligt kanske. Det är vanligen en ung prest med tre à fyra tienstär, han får enhällig kallelse, och så går Kongl. Maj:t ofta församlingens önskingar till mötes. Men dessa äldre komministrar och pastorsadjunkter, som utestängas från förslag, finna icke någon befordran. Man invänder, att härigenom blifva ju nya platser lediga. Ja, men om kyrkoherdarne ständigt söka transport, så tränga de unga sig fram och de äldre bli utan. Jag anser det därför ganska rimligt, om denna nu i lag stadgade minimitid höjdes till fem år i öfverensstämmelse med herr Ohlssons reservation.

Detta angående den första punkten i motionen. I afseende å den andra anser jag, att på grund af § 8 i lagen angående tillsättning af presterliga tienstær domkapitlet har i sin hand att tillse, att icke någon annan kommer på förslag än den, som kan nöjaktigt sköta tienstær, och på denna grund finner jag icke något behöf föreligga att, såsom reservanten föreslagit, höja åldern till 65 år. Det kan ju också hända, att en församling önskar få en kyrkoherde, som har denna framskridna ålder: han kan vara i sin fulla kraft; då skulle det vara hårdt, om den icke skulle kunna få honom.

Hvad den tredje punkten beträffar, så synes den vara en återgång till äldre bestämmelser, hvaröfver ej sällan klagades, och därför kan jag ej vara med om den, åtminstone icke den form, som motionären gifvit den.

*Angående
ändrade be-
stämmelser
om transport-
sökande till
presterliga
tienstær.*
(Forts.)

Angående
ändrade be-
stämmeiser
om transport-
sökande till
presterliga
tjenster.

(Forts.)

Med denna uppfattning anser jag vara lämpligast att anhålla om återremiss till lagutskottet, för att den reservation, som herr Ohlsson afgifvit, måtte komma under behandling, och förslag afgifvas i den af mig antydda rigtningen.

Herr Pettersson, Carl: Den bevekelsegrund, som framkallat motionen i fråga, tyckes mig vara en slags »sittliche Entrüstung» öfver presternas oförnöjsamhet, girighet och ostadighet, och det är icke utan att mina embetsbröder, som nyss yttrat sig i ämnet, äfven gjort några antydningar åt det hållet, men kanske det ändå kan vara skäl att närmare undersöka, huruvida detta transportsökande icke skulle kunna vara föranledt äfven af andra orsaker och rättmätiga skäl.

Jag kan tänka mig, att, när en kyrkoherde kommer till en församling, han efter någon tid finner förhållandena der vara för honom svåra, ja till och med odrägliga. Han visste icke detta, då han sökte platsen, men när han kommit under fund med saken, önskade han göra byte, och kanske äfven församlingen skall vara nöjd med en förändring. Det kan äfven tänkas, att presten får en bostad, hvars belägenhet är sådan, att den medför skada för deras helsa, som bebo densamma. Så var t. ex. förhållandet med den bekanta prosten P. G. Ahnfelt i Skåne, som fick sin svåra och långvariga reumatism på det osunda pastorsbostället i Bosarp. Man kan väl icke undra öfver, om sådant föranleder en prest att söka transport och flytta. Ehuru sällsynt det än må vara, kan jag vidare tänka mig, att en prest söker komma från en församling, der han trives och har det bra, men der arbetet blir för tungt för honom, då ålderdomen infinner sig. I lagutskottet omtalades såsom exempel härpå ett stift, hvars norra och södra distrikt bestå af stora skogspastorat, men mellersta delen utgöres af mindre och mera lättskötta församlingar. Det är då icke otänkbart, att en kyrkoherde i ett af de vidlyftiga och svårskötta pastoraten på ålderdomen skall vilja söka sig till något af de andra.

Men skall för öfrigt en kyrkoherde icke hafva rätt att söka sig från ett mindre till ett bättre aflönadt pastorat? Skall sådant alltid räknas såsom bevis på girighet? Hans under studietiden åsamkade skulder äro icke ännu betalda; barnen växa till, och han behöfver större inkomster. Jag kan icke finna, att det är något klandervärdt, att han försöker skaffa sig sådana. Nu är det dessutom ganska egendomligt stäldt med presternas löneförhållanden. I andra kall får man antingen genast en plats med tillräcklig lön, t. ex. en professorstjänst vid universitetet, eller också får man väl börja med en mindre lön, men erhåller efter 5, 10 år o. s. v. löneförbättring, såsom förhållandet är med lärare vid allmänna läroverken, men sådana förhållanden gälla icke inom preteståndet. Hvad skola då presterna göra? De måste väl hafva rätt att söka befordran och få bättre utkomst.

Den förste talaren sade, att det kunde vara en »smaksak», om en kyrkoherde skulle vara tvungen att stanna tre, fem eller sju år på den plats, han erhållit, men jag påstår, att detta alldeles icke är någon »smaksak». Jag kan icke annat finna, än att förslaget om sju års väntetid är rent af både orimligt och obilligt. Så kommer frågan om tre eller fem år. När motionen dryftades i lagutskottet, hyste jag i likhet med den siste talaren en viss sympati för förslaget om fem år, men då påpekade en ledamot af utskottet, att med den nuvarande bestämmelsen om tre år det faktiskt kommer att förflyta fem år, innan en kyrkoherde får söka ny plats. Vi veta, att den bortgångne prestens familj alltid får tillgodogöra sig ett ordinarie nådår, men dertill kommer att presterskapets enke- och pupillkassa ännu icke är fullbildad och att det därför väl kan hända att för denna tages ett år till. $1 + 1 + 3$ gör 5 . Och har presten dertill fått tjensten under pågående tjänstår, så blir tiden till och med mer än fem år. På grund häraf lät jag tanken på fem år falla och kom till det resultat, att tre års väntetid vore lagom. I så fall kommer en kyrkoherde att blifva på det sätt likställd med de tjänstemän, som efter fem år få ålderställägg, att fem år skola förflyta, innan han får söka ny befattning, men den skillnaden eger alltid rum mellan honom och dessa tjänstemän, att under det de senare ovilkorligen få sin löneförbättring, denna för presten är beroende på utgången af valet i den församling, dit han söker, och om han nu icke får den nya platsen, hvad skall han då göra? Hans ekonomi fordrar ovilkorligen löneförbättring, för att han skall kunna betala sina skulder och uppfostra sina barn. Han måste fortfara att söka och stänger visserligen derigenom utsigterna för andra, men man måste något tänka på presternas behof af befordran, och icke utan rim och reson alldeles utestänga dem från att söka bättre befattningar.

Motionen har kommit från en representant från Lunds stift, och förhållandena äro der kanske annorlunda än i andra stift. Der finnes ett stort antal presterliga befattningar, bortåt 300, och detta gör kanske, att mängden af transportsökande blir stor. Dertill bidraga väl också de lätta kommunikationerna inom Lunds stift. På andra trakter är det svårare att flytta; det finnes, åtminstone i det stift jag tillhör, ett gammalt ordspråk, som säger att tre flyttningar äro lika med en eldsvåda, och af hänsyn till flyttningskostnaden drager sig kanske mången för att söka befordran.

För öfrigt gäller saken nu endast kyrkoherdarne. De äro dock redan af lagen bundna vid tre år, men hvarför icke också stäfsja komministrarnes flyttningsbegär? Jag föreställer mig, att också dessa ofta nog söka transport för att få det bättre. Skall man öka tiden för kyrkoherdarne, bör man väl också vara betänkt på att fixera en gräns för komministrarne, så att den öfverklagade skadan af att presterna söka transport äfven hvad komministrarne angår måtte afvärfjas.

*Angående
ändrade be-
stämmelser
om transport-
sökande till
presterliga
tjänster.*

(Forts.)

*Angående
ändrade be-
stämmler
om transport-
sökande till
presterliga
tjänster.*

Af de skäl jag anfört kan jag icke med min röst bidraga till motionens framgång och icke heller till reservationens, utan får jag yrka bifall till utskottets förslag, särskildt med hänsyn dertill, att kyrkoherdar icke måtte i sin frihet inskränkas mer än andra medborgare.

(Forts.)

Herr Billing: Herrarne inse lätt, att det förslag, som framlagts af motionären, är af ganska ingripande betydelse i afseende å befordringsväsendet inom vår svenska kyrka, och att motionen därför har en ganska stor bärvidd. Herrarne hafva under diskussionen funnit rätt olika meningar uttalade mellan de två förste talarne och den siste. Jag tror, att denna meningsskiljaktighet till väsentlig del förklaras deraf, att de två förste talarne tillhöra Lunds och Göteborgs stift och hafva sin verksamhet inom Skåne och Halland, då deremot den siste talaren tillhör Vesterås stift och är pastor i Dalarne. Jag tror, att om de två förste talarne kände till förhållandena i de nordliga stiften så väl som i de sydliga, så skulle de icke vara så stränga i sina omdömen rörande transportsökandet, som de voro. Jag kan icke underskrifva så stränga omdömen rörande det presterliga transportsökandet, men det oaktadt vill jag icke underlåta att uttala den mening, att det vore önskvärdt och riktigt att transportsökandet inskränktes. Af den siste ärade talaren sades, att han yrkade bifall till utskottets förslag, framför allt därför, att presterna icke i ansökningsväg borde vara mer bundna än andra tjänstemän. Det skälet har dock icke mycken kraft, då de redan nu äro genom gällande lag i sin frihet inskränkta i detta afseende. Principielt taget sker ingen ändring, om man ändrar siffran från tre år till fem år. Mig förekommer det, som om det icke blott vore en fara, utan en verklig förmån, om i förevarande paragraf af befordringslagen siffran tre ändrades till fem, så att en kyrkoherde icke hade rätt att söka en ny kyrkoherdebefattning, förrän minst fem år förflutit, sedan han tillträdtt sitt pastorat.

Motionären har framställt två andra ändringsförslag. Ingen af de föregående talarne hafva uttalat sympatier för dessa. Jag tror dock för min del, att det ligger icke så litet berättigadt till grund för densamma. Han hemställer, att kyrkoherde icke borde få uppföras å nytt förslag, sedan han fyllt 63 år. För min del anser jag dock, att, om han sagt 65 år, detta hade varit rättigare och haft stöd i andra förhållanden, då tjänstemän i allmänhet blifva pensionsmessiga vid 65 år. Jag tror, att det verkligen vore befogadt, att en kyrkoherde icke skulle få uppföras på nytt förslag sedan han fyllt 65 år, ty i regel får han icke tillträda det nya pastoratet förrän efter två år, d. v. s. då han fyllt 67 år, och det är endast undantagsvis det kan lämpa sig att vid den åldern ombyta verkningsskrets. Det är icke så, att domkapitlen i afseende på denna paragrafs tillämpning hafva fria händer. Det kan hända att, när 1883 års lag antogs, man verkligen ville åt domkapitlen i detta hänseende

tillmäta en större frihet. Åtminstone var det min uppfattning, då jag voterade för denna lag, att domkapitlen vid uppgörande af förslag till presterliga beställningar skulle handla i icke så liten mån såsom en jurydomstol, men det är två skäl, som undergräfat domkapitlens frihet i detta stycke. Det ena skälet ligger hos domkapitlen själfva. Våra myndigheter i allmänhet och äfven domkapitlen äro rädda för allt, som har den ringaste tillsats af subjektivt godtycke, och de låta sig i befordringsfrågor såvidt möjligt bestämmas af objektiva regler. När lagen icke gjort de sökandes ålder till hinder att uppföras på förslag, samt icke något funnits att anmärka på deras föregående tjänstgöring, så hafva domkapitlen i de flesta fall också ansett sig böra uppföra dem på nytt förslag. Om de icke hade gjort det och målet dragits inför Kongl. Maj:t, så hade Kongl. Maj:t varit ännu mera objektiv domare, och om domkapitlen tvingas att räkna addition med tjänstår, betyg o. s. v., så hade Kongl. Maj:t pröfvat saken ännu mer efter sådan räkning. Jag tror därför, att det verkligen icke vore orättvist och att det vore för församlingarne gagneligt, om åldergränsen för kyrkoherdes rätt att uppföras på nytt förslag sattes vid 65 år.

I den tredje punkten yrkar motionären, att vid ett visst antal pastorat lärdomsmeriterna böra göra sig mera gällande än nu. Jag tror, att det ligger något berättigadt till grund äfven för det förslaget. Genom 1883 års författning förlorade lärdomsmeriterna sin största betydelse i afseende å befordran. Intill 1883 voro första klassens pastorat, d. v. s. de bästa, förbehållna åt den högre lärdomen. Efter 1883 skall hvarje presterlig befattning tillsättas efter en och samma grund. Då ligger det i sakens natur och tvingar sig ännu mera fram i praxis, att lärdomsmeriterna förlora i väsentlig mån betydelse såsom befordringsgrund. Det är ett faktum, som icke kan bestridas. Nu säger utskottet, att vissa domkapitel gifvit lärdomsmeriterna stort, i vissa fall alltför stort, värde. Jag tror icke jag tager fel, då jag säger, att det domkapitel, som åsyftas i sista passus i utskottets motivering, är Vesterås domkapitel, och att den skyldige står här och försvarar sig. Det har varit och är min mening, att 1883 års lag, då den beröfvade lärdomsmeriterna deras bestämdt medgifna betydelse såsom befordringsgrund, lade på domkapitlens hjertan att dock vid förslag till kyrkoherdebefattning bereda ersättning åt högre teologisk lärdom. Säkert är dock, att lärdomsmeriterna icke nu hafva såsom befordringsgrund samma betydelse som före 1883, och att vårt svenska presterskap icke vinner på att dessa meriter förlora i inflytande vid befordringar. Derfor tror jag att, om också icke på det sätt motionären föreslagit, det skulle vara för både presterskapet och församlingarne fördelaktigt och helsosamt, om lärdomsmeriterna kunde beredas större förmån än nu faktiskt tillhör dem.

Jag tror således att motionären haft rätt goda grunder för alla sina tre förslag, och att dessa äro värda att taga i betraktande.

*Angående
ändrade be-
stämmelser
om transport-
sökande till
presterliga
tjänster.*

(Forts.)

*Angående
ändrade be-
stämmelser
om transport-
sökande till
presterliga
tjänster.
(Forts.)*

Nu har man yrkat återremiss på den första punkten men icke på de andra. För min del skulle jag icke hafva något emot återremiss, om jag icke visste två saker, den ena, att, om utskotten icke äro i allmänhet alltför vänligt stämda mot enskilda motioner, så äro de det allra minst, då motionerna komma dit på retur, hvarför en återremiss icke skulle vara till synnerligt gagn, och den andra, att en återremiss i afseende å en af motionens punkter icke kan vara tillfredsställande, då äfven de öfriga synas värda att taga i betraktande. Dertill kommer, att lagutskottet i princip gifvit motionären rätt, ehuru det på grund af särskilda ej mycket tungt vägande skäl afstyrkt hans förslag, samt sålunda icke genom sitt utlåtande stängt — för så vidt man kan göra det genom ett utskottsutlåtande — vägen för en liknande motion framdeles. Då dessutom jag för min del anser dessa frågor lämpligen böra först behandlas af kyrkomötet och sedan af Riksdagen, och kyrkomöte redan detta år förestår, så synes det mig, att kammaren, utan att på minsta sätt underkänna motionens värde, skulle kunna utan skada bifalla utskottets hemställan, till hvilken jag yrkar bifall.

Herr Fehrman: Den siste ärade talare har yttrat, att jag fält hårda omdömen om de transportsökande kyrkoherdarne. Det har jag icke gjort. Jag har icke tillvitat dem hvarken girighet eller ostadighet eller något af det öfriga, som den näst föregående talaren nämnde, men som jag nu icke erinrar mig. Jag har blott sagt, och det var väl icke för mycket, att jag ansett att en kyrkoherde icke skulle förlora på om han vore något längre bunden på samma plats, så att han skulle kunna både en och två gånger öfvertänka saken, innan han sökte en annan beställning.

Herr Pettersson, Carl: Med anledning af herr Billings yttrande ber jag få anföra några ord. Han menade, att hvad lagutskottet sagt i slutet af sin motivering beträffande lagens tillämpning inom flera domkapitel i afseende å lärdomsmeriter skulle hafva specielt hänsyn till Vesterås stift. Att det haft någon hänsyn till det stiftet, vill jag väl icke bestrida, men det finnes äfven andra domkapitel, som handla på samma sätt. Jag har för en tid sedan inhämtat, att i Linköpings stift en teologie kandidat med fem tjänstår blifvit på förslag uppförd framför en kyrkoherde med tjuguåtta tjänstår. Kongl. Maj:t upphäufde väl domkapitlets åtgärd, så att den unge mannen fick frånträda förslaget. Men den, som följer med dessa förhållanden, kan nog få se, huru unga teologie kandidater med knappast ett personligt tjänstår, då förslag sättas upp till tredje klassens pastorat, ja till och med till komministratorer, föras upp i första rummet. Jag tycker att lärdomen då får alldeles tillräcklig belöning.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner, först på bifall

till hvad utskottet i nu förevarande utlåtande hemställt samt vidare derpå att utlåtandet skulle visas åter till utskottet; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 15 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 46, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående fullständigare lagstiftning till skydd mot misshandel af djur.

Om lagstiftning till skydd mot misshandel af djur.

Herr vice talmannen: Då lagutskottet enhälligt afstyrkt motionen och kammaren redan genomgått tolf gemensamma voteringar samt derefter behandlat tre betänkanden från statsutskottet och tre från lagutskottet, inser jag ofantligt väl, att det nu icke är värdt att komma fram med några djurskyddsvänliga funderingar, i synnerhet som klockan redan är half fyra, men jag kan dock icke underlåta att göra några erinringar med afseende å utskottets förevarande utlåtande. Om man genomläser den bilaga, motionären fogat till sitt förslag, med deri innehållna yttranden från veterinärer, från kronofogdar och länsmän i deras egenskap af allmänna åklagare, så tror jag verkligen också att man skall komma till en annan uppfattning än utskottets i fråga om lämpligheten af bestämmelserna i vår nuvarande lagstiftning rörande djurplågeri.

Utskottet säger, att de nuvarande bestämmelserna äro tillräckligt stränga; ja, det kan ju hända, men de äro icke tillräckligt effektiva, ty de äro icke tillräckligt preciserade, hvilket också framhålles och klandras af de allmänna åklagarne.

Utskottet säger vidare, att det betviflar, att rättelse i missförhållandena kan vinnas genom straffrättsliga åtgärder, men detta yttrande står i strid mot hvad utskottet kort förut sagt om att en stor och fortgående förbättring egt rum i fråga om djurens behandling, ty jag håller före, att denna förbättring till stor del åstadkommits just genom skärpta straffbestämmelser. Dessa straffbestämmelser hafva nenligen bidragit att införa en humanare uppfattning angående människans skyldigheter mot djuren, och det är denna humanare uppfattning, som i främsta rummet verkat till att behandlingen af djuren blifvit bättre.

Utskottet säger också, att det icke biträder motionärens åsigt om behofvet af att såsom påföljd för grymhet mot djur stadga frihetsstraff. Frihetsstraff finnas dock för sådana förbrytelser stadgade i nästan alla civiliserade länders lagar; så äro förhållandet i våra grannland; i Norge, Danmark och Finland stadgas frihetsstraff för uppenbar grymhet mot djur. På samma sätt i de stora kulturländerna. Förutom Sverige är det blott Ryssland, Spanien och Italien, som dragit sig för att i sådana fall ådöma frihetsstraff, och

Om lagstiftning till skydd mot misshandel af djur.

(Forts.)

jag föreställer mig att det icke kan vara så särdeles rekommenderande att i fråga om humanitet stå på samma nivå som Ryssland och Spanien. Jag får nu säga, att jag visserligen i stället för frihetsstraff skulle vilja sätta en annan straffart för uppenbar råhet och grymhet mot djur, men när de affliktiva straffen i öfrigt blifvit borttagna, kan man icke ifrågasätta att införa dem i detta fall.

Jag har icke något yrkande att framställa, men jag önskar motionären och hans förslag bättre lycka nästa gång, då jag är öfvertygad om, att vår nuvarande lagstiftning i detta fall icke står i öfverensstämmelse med samtidens humanitära sträfvanen.

Herr Ljungberg: Ehuru jag i likhet med den föregående talaren icke hyser någon förhoppning om att ändring skall kunna vinnas i det slut, hvartill lagutskottet kommit, så har jag icke kunnat underlåta att förklara, att jag icke funnit mig öfvertygad af utskottet om att vår nuvarande lag i detta ämne är tidsenlig och ändamålsenlig. Att den icke är tidsenlig finner jag framgå deraf, att näppeligen något annat land i hela den civiliserade världen har en så knapphändig lag som denna: »Visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet; straffes med böter». Att lagen icke heller är ändamålsenlig visar erfarenheten om hvilka stora grymheter, snart sagdt dagligen, begås mot djuren. Det är icke sällan man hör talas om, att hästar och oxar, som af trötthet dignat ned, tvingas att resa sig upp genom att man sätter eld i halm, som lägges under dem, och här i staden inträffade för icke länge sedan, att en dräng af missnöje öfver en hästs ringa arbetsförmåga skar upp munnen på denna.

De straff, som af myndigheterna tillämpas för sådana förbrytelser, äro också verkligen alldeles för milda. Man säger, att några skärpta straff icke behöfva stadgas, då böteslatituden blifvit utsträckt ända till 500 kronor, men förhållandet är, att våra domare hafva en anmärkningsvärd benägenhet att icke vilja tillämpa de svårare straffbestämmelserna, utan de åtnöja sig med att ådöma böter af 10, 20—30 kronor, och det är klart, att detta icke kan verka synnerligen afskräckande. Det är icke alla djurplågarare, som äro fattiga. Det gifves ganska förmögna bönder, som göra sig skyldiga till djurplågeri, och sådana fråga icke efter så små böter. Derför borde, såsom också den föregående talaren framhöll, fängelsestraff finnas utsatt i lagen, såsom förhållandet är i Danmark och flere andra länder.

Jag tror derföre, att det kunde ganska väl behöfvas, att en skrifvelse till Kongl. Maj:t aflåtes, deri Riksdagen utbåde sig en mera fullständig och tydlig lag i ämnet. Såsom förhållandena nu äro, händer i många fall, om man anlitar en kronobetjent om bistånd mot ett fall af djurplågeri, att han säger, att lagen är så otydlig, att man icke kan säga, att uppenbar grymhet mot kreatur

föreligger. Så t. ex. om fjäderfå blifvit hoppackadt i burar så tätt, att djuren knapt kunna röra sig, eller, om boskapsdjur, sammanträngda på fartyg eller jernvägar, trampa ned hvarandra. — I andra länder har lagstiftningen infört detaljerade bestämmelser, så att rättelse i dylika fall står att vinna, men här tyckes man icke alls vilja lyssna till fordringarna å en förbättrad lagstiftning.

Jag har icke något yrkande att framställa, men jag hoppas att, då frågan nu faller, den åtminstone måtte falla framåt.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemstält.

Om lagstiftning till skydd mot misshandel af djur.
(Forts.)

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 12 och 15 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af § 2 mom. 3 och § 11 mom. 1 i lagen den 24 maj 1895 angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagtens behof.

n:o 41, i anledning af väckta motioner angående ändringar i förordningen om fattigvården, och

n:o 42, i anledning af väckt motion om sådan ändring i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster, att äfven den, som häftar för oguldna kommunalutskylder, må äga rösträtt vid prestval,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemstält.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 11 och 12 innevarande månad bordlagda memorial n:o 3, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens hufvudkontor samt afdelningskontor i Göteborg, Jönköping, Kalmar och Karlstad, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemstält.

Herr statsrådet *Annerstedt* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nädiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående pension åt kokerskan vid allmänna garnisons-sjukhuset i Stockholm M. Nilsson; och

2:o) angående pension åt portvakten vid allmänna garnisons-sjukhuset i Stockholm U. Pettersson.

De kongl. propositionerna blefvo härefter föredragna och hänvisade till statsutskottet.

Lördagen den 19 Mars.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Stephens* under fjorton dagar från och med den 21 innevarande månad.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 3,40 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 22 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 15 i denna månad.

Upplästes ett inkommet läkareintyg, så lydande:

Bruksegaren *Chr. Lundeberg*, som lider af akut strup- och bröstkatarr med feber, kan icke utan fara för sin helsa lemna sina rum.
Stockholm den 21 mars 1898.

Edv. R. Petersson.

Legitim. läkare.

Föredrogs och lades till handlingarne statsutskottets den 19 innevarande månad bordlagda memorial n:o 46, i anledning af Andra Kammarens återremiss af vissa punkter i utskottets utlåtande n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bankoutskottets den 19 innevarande mars bordlagda memorial n:o 6, äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 47—49.

Herr talmannen tillkännagaf, att han från kongl. akademien för de fria konsterna mottagit en skrifvelse med inbjudning till kammarens ledamöter att närvara vid öppnandet af akademiens retrospektiva utställning af svenska konstnärers arbeten, onsdagen den 23 i denna månad kl. 1,30 e. m., samt att meddelande härom komme att anslås å en af dörrarne till kammarens samlingsrum.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Pettersson Carl* under tio dagar från den 24 innevarande månad.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter kammaren åtskildes kl. 2,40 e. m.

In fidem.

A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 23 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Herr statsrådet *Annerstedt* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa delar af värnpligtslagen; och

2:o) angående beredande af medel till fullbordande af de beslutade nya kasernetablissemanten.

Justerades protokollet för den 16 i denna månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtanden:

n:o 50, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 11, 21, 59 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, dels ock åtta med anledning af berörda proposition afgifna motioner;

n:o 51, i anledning af väckt motion angående lagstiftning till förekommande af olycksfall vid begagnande af tröskverk och dermed jämförliga inrättningar; samt

n:o 52, i anledning af väckt motion om tillägg till § 26 mom. 1 af förordningen angående utvidgad näringsfrihet.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 19 och 22 innevarande månad bordlagda memorial n:o 6, angående ökad anslag till riksbankens byggnad i Mariestad, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 19 och 22 innevarande mars bordlagda utlåtanden:

n:o 47, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag i fråga om ersättning af allmänna medel åt vittnen, inkallade af häktade personer,

n:o 48, i anledning af väckt motion om ändring af 3 § utsökningslagen m. m., och

n:o 49, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 55 och 56 §§ utsökningslagen,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa delar af värnpligtslagen.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, angående beredande af medel till fullbordande af de beslutade nya kasern-etablissemmenten.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *von Stapelmohr* under fjorton dagar från den 24 innevarande månad.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12,11 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 25 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 29, till Konungen, angående stämpelafgiften.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag

dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 23, angående val af två fullmäktige i riksbanken och tre suppleanter för Riksdagens samtliga fullmäktige i nämnda verk; samt

n:o 24, angående val af ordförande och två fullmäktige i riksgäldskontoret jemte tre suppleanter för samtliga fullmäktige i nämnda verk;

dels ock till Riksdagens förordnanden:

n:o 25, för två fullmäktige i riksbanken;

n:o 26, för tre suppleanter för Riksdagens fullmäktige i riksbanken;

n:o 27, för ordförande och två fullmäktige i riksgäldskontoret; och

n:o 28, för tre suppleanter för fullmäktige i riksgäldskontoret.

Anmäldes och bordlades statsutskottets utlåtande n:o 47, angående Kongl. Maj:ts *dels* i statsverkspropositionen och *dels* i särskild proposition (n:o 45) framställda förslag om anslag till jernvägsanläggningar för statens räkning samt i anledning deraf inom Riksdagen väckta motioner.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 23 innevarande månad bordlagda utlåtanden n:is 50—52.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att statsutskottets utlåtande n:o 47 skulle uppföras främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,41 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
